

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

СТАНДАРТИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Робоча програма, методичні вказівки та індивідуальні завдання для студентів
спеціальності 152 – Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка.

ОПП «Якість, стандартизація, сертифікація та метрологія»
(магістерський рівень)

Друкується за Планом видань навчальної та методичної літератури,
затвердженим Вченою радою ІПБТ УДУНТ
Протокол № 1 від 24.01.2022 р.

УДК 006.001 (075)

Стандарти екологічної та соціально-етичної відповідальності : робоча програма, методичні вказівки та індивідуальні завдання для студентів спеціальності 152 – Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка. ОПП «Якість, стандартизація, сертифікація та метрологія» (магістерський рівень) / уклад. О. С. Максакова. – Дніпро : Україн. держ. ун-т науки і технол., 2022. – 11 с.

Викладені робоча програма, методичні вказівки та індивідуальні завдання до вивчення дисципліни «Стандарти екологічної та соціально-етичної відповідальності», наведені матриці виконання практичних робіт, а також запитання для контролю знань. Призначені для студентів, що навчаються за Освітньо-професійною програмою «Якість, стандартизація, сертифікація та метрологія» спеціальності 152 – Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка (магістерський рівень) заочної форми навчання.

Затверджено на засіданні кафедри «Систем якості, стандартизації та метрології», протокол № 8 від 28.12.2021 р.

Укладач О. С. Максакова, канд. техн. наук, доц.

Відповідальний за випуск А. М. Должанський, д-р техн. наук, зав. кафедри.

Рецензент М. М. Бойко, канд. техн. наук, доц. (УДУНТ)

Підписано до друку 28.09.2022. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский.

Облік.-вид. арк. 0,65. Умов. друк. арк. 0,64. Замовлення № 94.

Український державний університет науки і технологій

49010, м. Дніпро, вул. Лазаряна, 2

Редакційно-видавничий відділ УДУНТ

ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Стандарти екологічної та соціально-етичної відповідальності» входить до циклу дисциплін за вибором студентів, які навчаються на другому (магістерському) рівні вищої освіти за Освітньо-професійною програмою «Якість, стандартизація, сертифікація та метрологія» спеціальності 152 – Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка.

Мета вивчення дисципліни – засвоєння знань щодо основних принципів та заходів із забезпечення екологічної та соціально-етичної відповідальності згідно зі стандартами ISO (ДСТУ ISO) серій 14000, 26000, 45000 та ін.; придбання навичок, необхідних для виконання робіт, що пов'язані з виконанням вимог стандартів соціально-етичної відповідальності у виробничій діяльності випускника ЗВО.

Згідно з ОПП «Якість, стандартизація, сертифікація та метрологія» вказана дисципліна забезпечує наступні компетентності випускника:

К23. Здатність дотримуватися правових і етичних норм діяльності.

К25. Здатність будувати та вдосконалювати системи управління якістю організації на основі Міжнародних стандартів з якості.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Згідно зі змістом підготовки випускника, сформульованого у термінах результатів навчання за ОПП «Якість, стандартизація, сертифікація та метрологія»,

ПР 10. Аналізувати та оцінювати вплив інформаційно-вимірювальної техніки та метрологічної діяльності на навколишнє середовище та безпеку життєдіяльності людини з урахуванням основних принципів організації і побудови систем якості, технічного регулювання та забезпечення безпеки життєдіяльності у визначених галузях їх застосування:

– **знати:** основні вимоги стандартів соціально-етичної та екологічної відповідальності; базові визначення та положення безпеки діяльності людини, правила дій при нещасних випадках, профілактичні заходи особової безпеки, правила дій при надзвичайних ситуаціях та катастрофах згідно з відповідними міжнародними стандартами;

– **вміти:** використовувати набуті знання у своїй професійній діяльності.

Критерії успішності – отримання позитивної оцінки при проведенні контрольних заходів.

Засоби діагностики успішності навчання – комплект тестових завдань до контрольної роботи та індивідуальне завдання, по яких студент має отримати позитивні оцінки.

Зв'язок з іншими дисциплінами: дисципліна входить до циклу дисциплін за вибором студентів, які навчаються на другому (магістерському) рівні вищої освіти за Освітньо-професійною програмою «Якість, стандартизація, сертифікація та метрологія» спеціальності 152 – Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка. Її опануванню передують вивчення дисциплін «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка», «Системи управління якістю» та «Наукова діяльність та оптимізація рішень у сферах метрології, технічного регулювання та управління якістю».

Набуті знання і вміння використовуються при опануванні програми підготовки за фахом та при написанні випускної роботи магістра.

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Структуру вивчення дисципліни «Стандарти екологічної та соціально-етичної відповідальності» наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Загалом годин	Курс/семестри					Примітки
	6/1					
	Лекцій, годин	Лабор. роб., годин/ кількість	Практ. зан., годин/ кількість	Самост. роб., годин	Вид контролю	
90	4	—	8/2	78	Індивідуальне завдання. Диф. залік	

Робоча програма передбачає самостійну роботу, контрольовану викладачем, яка включає:

- вивчення лекційного матеріалу;
- підготовку до практичних занять;
- самостійне вивчення розділів дисципліни, які не викладаються на лекціях;

- виконання індивідуального завдання;
- підготовку до контрольного заходу (диференційований залік).

2. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Должанський, А. М. Науково-інноваційна діяльність і технічна творчість в метрології та при забезпеченні якості : підручник / Должанський А. М. та ін. Дніпро : Видавництво «Свідлер А.Л.», 2018. 276 с.
3. ДСТУ ISO 9001:2015. Національний стандарт України. Системи управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2015, IDT). Київ. ДП «УкрНДНЦ». 2015. 31 с.
4. ДСТУ ISO 26000:2019 Національний стандарт України. Настанови щодо соціальної відповідальності (ISO 26000:2010, IDT). Київ. ДП «УкрНДНЦ». 2019. 140 с.
5. ДСТУ ISO 45001:2019 Національний стандарт України. Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT). Київ. ДП «УкрНДНЦ». 2019. 39 с.
6. ДСТУ ISO 14001:2015 Національний стандарт України. Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосовування (ISO 14001:2015, IDT). Київ. ДП «УкрНДНЦ». 2015. 36 с.
7. Желібо Є. П, Заверуха Н. М., Запарний В. В. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. Київ : Каравела, 2005. 344 с.
8. Житецький В. Ц. Основи охорони праці : підручник. Львів : Афіша, 2002. 320 с.
9. Яким Р. С. Безпека життєдіяльності людини : навч. посібник. Львів : Видавництво «Бескид Біт», 2005. 304 с.
10. Положення про виконання кваліфікаційної роботи в Українському державному університеті науки і технологій : рукопис / Розробники : Радкевич А. В. та ін. Дніпро : УДУНТ. 2022. 47 с. (з конкретизацією від Груп забезпечення якості освітніх програм за спеціальністю 152 – Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка).

3. ПРОГРАМА І ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ЗАКЛЮЧНОГО КОНТРОЛЮ

Розподіл навчальних годин за темами і видами занять наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

№№ тем	Назва розділу / теми та її зміст	Види занять			
		ауд.	лекц.	прак.	самост.
1	Вступ. Основні поняття та принципи, законодавчі та правові норми соціальної відповідальності та принципи екологічного захисту. Охорона праці та екологічна безпека в рамках соціальної відповідальності. Основи екологічного менеджменту.	2	2	-	16
2	Стандарти екологічної та соціально-етичної відповідальності: ISO (ДСТУ ISO) серій 14000, 45000, 26000. Системи екологічного менеджменту. Умови праці та соціальний захист.	2	2	-	20
3	Практична робота №1. Стандарти соціальної та екологічної відповідальності ДСТУ ISO 26000 та ДСТУ ISO серії 14000 як складові системи менеджменту якості.	4	-	4	14
4	Практична робота №2. Безпека особистості як об'єкт міжнародної стандартизації (стандарти ДСТУ ISO серії 45000).	4	-	4	16
5	Індивідуальне завдання. Розробка проєкту «Настанови з екологічного менеджменту» інтегрованої системи менеджменту якості підприємства (організації) у відповідності до ДСТУ ISO 14001	-	-	-	12
Загалом		12	4	8	78

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ ЗАКЛЮЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Викладіть концепцію соціальної відповідальності.
2. Що таке етична поведінка організації (фірми)?
3. Що таке соціальна відповідальність організації (фірми)?
4. Що таке прозорість дій організації у галузі соціальної відповідальності?
5. Назвіть зацікавлені сторони реалізації соціальної відповідальності.
6. Якою є мета впровадження інтегрованої системи якості з урахуванням вимог стандартів серій ДСТУ ISO 26000, 45000 та 14000?
7. Назвіть основні переваги використання системи екологічного менеджменту у відповідності до вимог ДСТУ ISO серії 14000.
8. Назвіть основні принципи діяльності системи екологічного менеджменту у відповідності до вимог ДСТУ ISO серії 14000.
9. Назвіть основні санітарно-гігієнічні вимоги до персоналу організації.
10. Назвіть джерела потенційних небезпек зовнішнього і внутрішнього середовища організації.
11. Назвіть основні законодавчі та нормативні акти системи управління охороною праці та системи цивільного захисту.
12. Визначте структуру документів щодо попередження або зменшення рівня вірогідної шкоди у небезпечних ситуаціях.

4. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практична робота № 1

Стандарти соціальної відповідальності ДСТУ ISO 26000 та ДСТУ ISO серії 14000 як складові системи менеджменту якості

Мета: набуття студентами умінь та навиків користування стандартами ДСТУ ISO серії 26000 сумісно зі стандартами ДСТУ ISO серії 14000 при розробці складових інтегрованої системи якості підприємства.

Суть розробки: аналіз вмісту стандартів ДСТУ ISO 26000 та ISO серії 14000 з точки зору узгодження їх між собою та з вимогами стандартів ДСТУ ISO серії 9000.

Предметна сфери розробки: нормативна база уніфікованої системи організаційно-розпорядчої документації підприємства, переважно – за місцем роботи студента.

Порядок виконання роботи.

Студент виконує наступні дії.

1. Визначає розділи та найбільш суттєві вимоги стандартів ДСТУ ISO 26000 та ДСТУ ISO серії 14000.
2. Шляхом формування таблиці зіставлення визначає складові, які є свідоцтвом узгодження вказаних стандартів між собою та зі стандартами ДСТУ ISO серії 9000.
3. Наводить приклади за визначеною сферою діяльності щодо конкретної реалізації суттєвих вимог розділів стандартів ДСТУ ISO 26000 та ДСТУ ISO серії 14000.
4. Робить аналіз сучасного стану виконання вимог стандартів ДСТУ ISO 26000 та ДСТУ ISO серії 14000 у визначеній сфері діяльності та відображення їх у документації наявних систем якості на підприємстві.
5. Формулює висновки по роботі та складає звіт.

Оформлення роботи: згідно з відповідними методичними вказівками, що діють у ЗВО. Пояснювальна записка, як правило, містить: титульний аркуш; реферат; зміст; короткий опис розробки; висновки та рекомендації; перелік посилань.

Обсяг пояснювальної записки – 5...8 стор.; ф. А4; шрифт 14; 1 інтервал.

Захист роботи здійснюється у ході співбесіди студента з керівником. Наявність заліку враховується при формуванні заключної оцінки з навчальної дисципліни.

Практична робота № 2

Безпека особистості як об'єкт міжнародної стандартизації (стандарти ДСТУ ISO серії 45000)

Мета: набуття студентами умінь та навичок щодо сумісного застосування стандарту ДСТУ ISO 45000 та ДСТУ ISO серії 9000 при розробці складових інтегрованих систем управління якістю.

Суть розробки: аналіз вмісту стандарту ДСТУ ISO 45000 та ДСТУ ISO серії 9000.

Предметна сфера розробки: нормативна база уніфікованої системи організаційно-розпорядчої документації підприємства, переважно – за місцем роботи студента.

Порядок виконання роботи.

Студент виконує наступні дії.

1. Визначає розділи та найбільш суттєві вимоги стандартів ДСТУ ISO 45000 та ДСТУ ISO 9001.

2. Наводить приклади за визначеною сферою діяльності щодо конкретної реалізації суттєвих вимог розділів стандарту ДСТУ ISO 45000 та ДСТУ ISO 9001.

3. Робить аналіз сучасного стану виконання вимог стандарту ДСТУ ISO 45000 та ДСТУ ISO 9000 у визначеній сфері діяльності організації.

4. Формулює висновки по роботі та складає звіт.

Оформлення роботи: згідно з відповідними методичними вказівками, що діють у ЗВО. Пояснювальна записка, як правило, містить: титульний аркуш; реферат; зміст; короткий опис розробки; висновки та рекомендації; перелік посилань.

Обсяг пояснювальної записки – 6...8 стор.; ф. А4; шрифт 14; 1 інтервал.

Захист роботи здійснюється у ході співбесіди студента з керівником. Наявність заліку враховується при формуванні заключної оцінки з навчальної дисципліни.

5. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

**«Розробка проєкту «Настанови з екологічного менеджменту»
інтегрованої системи менеджменту якості підприємства (організації) у
відповідності до ДСТУ ISO 14001»**

Мета: набуття студентами умінь та навиків щодо складання документів інтегрованої системи менеджменту якості підприємства з урахуванням рекомендацій стандарту ДСТУ ISO 14001.

Суть розробки: складання Настанови з екологічному менеджменту підприємства.

Визначення сфери розробки: документація інтегрованої системи менеджменту якості підприємства, здебільшого, де працює студент.

Термін виконання – у позааудиторний час.

Порядок виконання роботи.

Студент виконує наступні дії.

1. Узгоджує з викладачем завдання стосовно конкретного підприємства та його продукції.
2. Компонує матеріали стосовно екологічних та соціально-етичних аспектів діяльності організації у визначеній сфері розробки.
3. Оцінює стан виконання в організації вимог стандартів щодо аспектів екологічної та соціально-етичної відповідальності.
4. Користуючись рекомендаціями стандартів ДСТУ ISO серії 14000, складає проєкт Настанови з екологічного менеджменту підприємства.
5. Представляє текст Настанови у пояснювальній записці.

Оформлення роботи: згідно з відповідними методичними вказівками, що діють у ЗВО. Пояснювальна записка, як правило, містить: титульний аркуш; реферат; зміст; короткий опис розробки; висновки та рекомендації; перелік посилань.

Обсяг пояснювальної записки – 8...10 стор.; ф. А4; шрифт 14; 1 інтервал.

Захист роботи здійснюється у ході співбесіди студента з керівником. Наявність заліку враховується при формуванні заключної оцінки з навчальної дисципліни.

Зміст

Характеристика дисципліни	3
1. Загальні методичні вказівки	4
2. Рекомендовані джерела інформації	5
3. Програма і запитання для заключного контролю	6
4. Методичні вказівки до практичних робіт	7
4.1 Практична робота № 1. Стандарти соціальної відповідальності ДСТУ ISO 26000 та ДСТУ ISO серії 14000 як складові системи менеджменту якості	7
4.2 Практична робота № 2. Безпека особистості як об'єкт міжнародної стандартизації (стандарти ДСТУ ISO серії 45000).....	8
5. Індивідуальне завдання. Розробка проєкту «Настанови з екологічного менеджменту» інтегрованої системи менеджменту якості підприємства (організації) у відповідності до ДСТУ ISO 14001.....	9